

170 let Slovenskega muzejskega društva Jubilejni zbornik

Slovensko muzejsko društvo je leta 2009 slavilo visoki jubilej – 170-letnico delovanja. Le redko katero društvo se lahko pohvali s tako dolgoletno tradicijo in z izjemno vlogo, ki jo je v teh dolgih letih odigralo na slovenskem kulturnem prizorišču. Ta častitljiva obletnica je bila priložnost za predstavitev društva in njegovega prispevka k razvoju muzejske dejavnosti na Slovenskem v jubilejni publikaciji.

Začetek slovenskega muzealstva sega v leto 1821, ko so kranjski deželni stanovi ustanovili prvi muzej na Kranjskem, danes Narodni muzej Slovenije. Kmalu so začeli razmišljati o ustanovitvi muzejskega društva, za kar so dobili dovoljenje avstrijskih oblasti šele leta 1839. Predhodnik našega muzejskega društva, *Društvo kranjskega deželnega muzeja*, je bil ustanovljen z namenom, da vzdržuje in z muzejskimi predmeti oskrbuje kranjski deželni muzej. Prvi predsednik društva je bil polhograjski grof Rihard Blagaj. Društvo se je leta 1865 preimenovalo v *Muzejsko društvo za Kranjsko*, po nastanku Kraljevine SHS pa v *Muzejsko društvo za Slovenijo* (1919). Takoj po drugi svetovni vojni se je društveno življenje nadaljevalo v obliki sindikalne podružnice *Muzeji* v Ljubljani, iz katere se je leta 1952 organiziralo *Društvo muzealcev in konservatorjev Slovenije*. Od leta 1959 (po ustanovitvi konservatorskega društva) je društvo delovalo pod imenom *Društvo muzealcev Slovenije*, od leta 1997 pa nosi ime *Slovensko muzejsko društvo*.

Slovensko muzejsko društvo je danes prostovoljno stanovsko združenje muzejskih in galerijskih delavcev in ljubiteljev muzejske dejavnosti. Društvo šteje okoli sedemsto članov in s tem sodi med najštevilnejša strokovna društva na kulturnem področju v Sloveniji. Pridobilo si je status društva v javnem interesu, njegovo poslanstvo pa je namenjeno razvoju in popularizaciji muzejske stroke in uveljavljanju varstva premične kulturne dediščine v najširšem pomenu besede.

Izvršni odbor Slovenskega muzejskega društva je sklenil, da obletnico pospremi z izdajo jubilejnega zbornika. Za njegovo pripravo je imenoval uredniški odbor v sestavi mag. Estera Cerar, mag. Darko Knez, Marija Počivavšek, mag. Tanja Roženberger Šega, dr. Andrej Smrekar in Dragica Trobec Zadnik, ki si je zadal nalogo pripraviti svežo in zanimivo monografsko publikacijo. Zbornik je zasnoval v štirih tematskih sklopih. Po uvodnih besedah predsednika društva dr. Andreja Smrekarja in glavne urednice zbornika Dragice Trobec Zadnik sledi pogled v preteklost društva. Starejšo zgodovino društva smo obudili s ponatisom prispevka dr. Vesne Bučič, ki ga je pod naslovom *Društvo muzealcev Slovenije od leta 1839 do 1977* objavila v glasilu *Argo* (1979). Njen prispevek o skoraj 140-letni zgodovini društva povzema tudi članek uglednega slovenskega zgodovinarja dr. Josipa Mala, ki ga je na podlagi dostopnega arhivskega gradiva objavil ob 100-letnici društva v *Glasniku Muzejskega društva za Slovenijo* z naslovom *Naše muzejsko društvo v teku 100 let* (1939).

Kot nadaljevanje prispevka dr. Vesne Bučič sta urednica Dragica Trobec Zadnik in zgodovinarica Vanja Pfajfar orisali novejšo zgodovino društva do leta 2009 in pripravili pregled njegovih predsednikov, častnih članov in gibanja članstva skozi čas.

V tretjem poglavju, ki je posvečeno strokovnemu delovanju društva, je Marija Počivavšek pripravila prispevek o založniški dejavnosti Slovenskega muzejskega društva in njegovih predhodnikov ter o strokovnih zborovanjih društva. O 18-letnem obdobju Muzeoforuma, strokovnega izobraževanja slovenskih muzealcev s tujimi in domačimi predavatelji, so pisali mag. Borut Rovšnik, Ralf Čeplak Mencin in Elizabeta Petruša Štrukelj. Članek o Valvasorjevih nagradah, priznanjih in častnih priznanjih sta prispevali Dragica Trobec Zadnik in Vanja Pfajfar.

Četrto poglavje smo naslovlili *SMD s(m) o ljude*. Prinaša zanimive spomine in razmišljanja dvanajstih kolegov z različnih koncev Slovenije, ki so poleg dela v svojih ustanovah dejavno sodelovali tudi v Slovenskem muzejskem društvu, v Skupnosti muzejev Slovenije in v slovenskem odboru Icom. Našemu povabilu so se odzvali Mirjana Koren, ki je pripravila intervju z Jožetom Curkom, dr. Anica Cevc, dr. Boris Kuhar, Majda Šumi, dr. Branko Marušič, Tanja Tomažič, Salvator Žitko, Irena Šavel, Gregor Moder, Taja Vovk, mag. Andreja Rihter in Metka Fujs.

Peto poglavje prikazuje v sliki in besedi eno prijetnejših dejavnosti društva, t.j. družabno življenje, ki se odvija ob društvenem strokovnem tradicionalnem programu, pogosto v sodelovanju s Skupnostjo muzejev Slovenije in slovenskim odborom Icom. Povzetek zbornika je pripravila mag. Estera Cerar.

Zbornik, ki je svojevrstna kronika društvenega življenja, smo obogatili z izborom fotografij, ki so nastale ob društvenem strokovnem delu in družabnem življenju.

Sedaj je na enem mestu zbrana zgodovina društva do danes. Opisano je njegovo kulturno poslanstvo v posameznih obdobjih in pomen, ki ga je odigralo za razvoj slovenskega muzealstva. Mnogokrat je delovalo v neugodnih političnih in ekonomskih razmerah, a se je zaradi trdoživosti obdržalo in postavilo temelje za današnjo podobo muzejske dejavnosti. Pripravilo je prve priročnike za muzejsko dejavnost, prve vodnike po muzejih in galerijah, spodbudilo je razvoj slovenske muzejske mreže. Še danes skrbi za izobraževanje muzejskih delavcev, pripravlja strokovna posvetovanja, seminarje, prireja strokovne ekskurzije z ogledi muzejskih razstav doma in po svetu, sodeluje pri pripravi zakonodaje na področju varstva kulturne dediščine, skrbi za strokovno sodelovanje z muzejskimi društvi in ustanovami doma in po svetu ter se ukvarja z aktualnimi vprašanji muzejske stroke. Od leta 1997 podeljuje tudi najvišja stanovska priznanja za posebne dosežke v muzejstvu, Valvasorjeve nagrade, priznanja in častna priznanja.

Prepričani smo, da bo zbornik zanimivo branje tako za muzealce kot za vse tiste, ki jih zanima slovenska kulturna zgodovina. Kronološki pregledi in zbirniki predstavljenih ključnih dejavnosti društva bodo tudi dragoceni vir informacij za delo mladega rodu slovenskih muzealcev. Pričakujemo, da bo jubilejni zbornik društva spodbudil muzejske delavce in prijatelje muzejev, da se nam pridružijo.

Podobo zbornika je oblikovala Metka Vehovar Piano, Inspiro d.o.o., za jezikovni pregled besedil in prevod povzetka je poskrbela Melita Silič, natisnila ga je založba Salve d.o.o. v nakladi 800 izvodov, njegovo izdajo pa sta omogočila Ministrstvo za kulturo RS in Moro & Kunst d.o.o., Trgovanje z naložbenim zlatom.

Pripravila:
Dragica Trobec Zadnik, glavna urednica

Ljubljana, 7. maj 2010